

בעזוהשי"ת

קְרָבָה אֶל
נְפִשֵׁי גְאֻרָה

♦ פרשת תזריע תשפ"ד ♦ גליון מ"ב ♦

ג' המעשיות שנהוג לספר בערבי פסחים
בתוספת ביאור נפלא בדרכי עבודת ה'

להארות והערות:

ר' יחיאל יהושע פרישמן: 052-766-2543

לקבלת החוברת בדוא"ל: a7662543@gmail.com

עריכה לשונית:

ר' פנחס גרינבאום: 052-7694649

עיצוב ועימוד:

גפנים - 052-7648003 cmg9090@gmail.com

ג' המעשיות שנהוג לספר בערבי פסחים

מתוספת ביאור נפלא מדברי עבודת ה'

מנהג ישראל תורה לספר בערבי פסחים שלושה סיפורים אשר מסוגלים להמשיך שפע ברכה והרחבה לקראת חג הפסח. המעשה הראשון היה עם הרבי ר' אלימלך זיע"א, והשנים האחרים היו דווקא עם אנשים פשוטים. וידוע מהרבה צדיקים שנהגו לספר סיפורים אלו, כגון המגיד הקדוש מקאז'ניץ זיע"א אשר כל מעשיו ותנועותיו היו רצופים בייחודים עליונים, וכל שכן מנהג שנהג בו בקביעות, בודאי היו בו עניינים גבוהים מאוד. ואמנם אין אתנו יודע עד מה עמקו מחשבותיהם של הצדיקים בסיפורי מעשיות אלו, אבל תורה היא וללמוד אנו צריכים, על מה הוטבעו אדניהם של סיפורים אלו שהם מסוגלים לפרנסה ברווח. ויהיו נא אמרנו לרצון לפני אדון כל, שנזכה לכיין לאמיתתה של תורה ולהפיק ממעשיות אלו את מה שרצון ה' שנפיק מהן.

ונפתח בהקדמה קטנת הכמות ורבת האיכות מדברי קדשו של מרנא הבעל שם טוב הקדוש זיע"א אשר דרוש דרש את הכתוב 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו'. אשר לכאורה יש להבין את ענין כפל הלשון בפסוק זה. וביאר זאת הבעש"ט הק', כי הנה האדם הוא הבוטח, הקב"ה הוא המבטיח לתת לנו את כל צרכנו לכשנאמין בו, ויש את המובטח, שזה הוא הדבר והכלי שמגיע לבוטח כדי להפיק את רצונו ושאלתו.

וזה מאמר הכתוב ברוך הגבר אשר לא רק שיבטח בה' שיפיק את שאלתו ויעשה את רצונו, אלא הקב"ה הוא גם מבטחו, כלומר שהוא רואה את הקב"ה גם כאמצעי שדרכו מגיע השפע, בלי שיהיה עוד שום דבר באמצע שאליו הוא נושא את עיניו ולבו. אדם כזה שמצפה רק למה שיתן לו הקב"ה, וגם השתדלותו אינה נעשית מתוך הישענות על פעולותיו הגשמיות, אלא רק מתוך קיום רצון ה' שחפץ שהאדם יחיה בתוך גבולות הטבע. אדם כזה הוא 'ברוך' באמת!

זוהי מדרגה גבוהה ביותר, שאינו תולה יתו בכלל בהשתדלותו. אכן יש גם מדרגה פחותה מזו, שהאדם עושה השתדלות, והוא מצפה שהקב"ה יעזור לו דרך אותה ההשתדלות.

יש בנותן טעם להביא מעשה שממחיש את האמור: הרה"צ ר' יצחק ברייטר זצ"ל הי"ד [זכה לקרב אלפי יהודים לאביהם שבשמים בשנים שלפני המלחמה הנוראה, ואף בעיצומם של שנות ראינו רעה, היה נוסך חיות בעצמות היבשות לחזקם ולעודדם] היה עובד ה' מופלג, ועסק שעות ארוכות מדי יום בתורה בתפילה ובהתבודדות, ויחד עם זאת אף עסק לפרנסתו כמה שעות ביום בהנהלת חשבונות. יום אחד אירע מקרה [שריפה או כיו"ב] והוא איבד את כל רכושו, עד שירד מנכסיו ונעשה בעל חוב.

למרבה הפלא, בהגיע עת המנחה נדהמו מכריו לראותו מגיע לבית הכנסת בשעה הקבועה, כשהוא מתפלל כאשר באמנה אתו דבר יום ביומו. ידידיו ורעיו עמדו משתאים ואף הביעו את תמיהתם בפניו: "בשלמא אם היית פונה להתחזק באמונה ובטחון וקבלת היסורין באהבה, החרשנו. אבל כיצד זה מצליח אתה להתנתק כך מהמציאות כביכול אין הדבר נוגע אליך כלל וכלל?!"

נענה לעומתם רבי יצחק ולמדם ארחות חיים ביסוד גדול ועצום: הנה נפסק בהלכה שמי שנסמך על דבר מה בתפילת שמונה עשרה, נחשב זה כאילו הוא יושב. ושיעור הסמיכה כדי שיישב כיושב הוא, שאם ייטלו הדבר שנשען עליו, הוא יפול. אך אם ייטלו את הדבר והוא ימשיך לעמוד, הרי הוא נחשב כעומד!

המשיך ר' יצחק ואמר: הרי כולנו מאמינים שפרנסה משמים ולא חלילה מאף מקום אחר. אלא מאי, מוטלת עלינו בתורת חובת ההשתדלות להישען קמעא על מעשינו והשתדלותנו. אך מה היא אבן הבוחן לדעת אם האדם רק נשען מעט על מעשיו, או שהוא נסמך עליהם לגמרי? כאשר נלקחת ממנו האפשרות לעשות את מה שעשה עד היום. אזי אם רוחו נופלת בקרבו והוא מאבד את עשתונותיו, או אם הוא אפילו רק נצרך להגיע כעת לחיזוקים באמונה ובטחון... הרי זה אות שהוא נשען ונסמך על ההשתדלות יתר על המדה. אבל מי שעושה את מה שעושה רק כדי לקיים ולפרוע את חובו, הרי שכאשר נלקחת ממנו האפשרות לעשות זאת, הוא מבין ששוב אין רצון ה' ממנו ללכת בדרך הזו, והוא חופשי לפנות לענייניו ולעבודת ה' שלו כאוות נפשו.

לאחר הקדמה זו, נגש בס"ד לספר את הסיפורים המסוגלים, שזורים בהדרכות ישרות להלכה ולמעשה, ולכשנתבונן בהם נמצא שהם מדברים על שלוש מדרגות באמונה.

מעשה א

אחד מחסידיו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זיע"א היה עוסק לפרנסתו בהברחת יי"ש במעברי הגבולות.

[אגב אורחא יש להעיר כי דעתו של גאון עוזנו מוהרנ"ת זיע"א לא הייתה נוחה מפעולות שיש בהם עבירה על חוק המלכות, וסבר שיש בפעולות אלו משום חסרון אמונה, כביכול אין ה' יתברך יכול לפרנסו בדרכים המקובלות. אחד מתלמידיו היה עוסק בהברחת סחורה ור' נתן היה מביע בפניו את מורת רוחו על כך. יום אחד איתרע מזלו והוא נתפס והושם בבית האסורים. כאשר הגיע ר' נתן לבקרו בכלאו, הביע היהודי את חרטתו. נענה לעומתו ר' נתן ושאל: על מה אתה מתחרט, על מעשיך או על כך שתפסו אותך?...]

אכן הרבי ר' אלימלך ותלמידיו זיע"א רוח אחרת הייתה עמהם, והם הלכו בדרך של פעולת ניסים למעלה מדרך הטבע כדי להשריש בעולם גילוי אלוקות יתברך, כפי שהיה בניסי יציאת מצרים. כי אמנם בדרך כלל הקב"ה חפץ שיתנהג העולם בדרך הטבע וההסתר, אבל כאשר מתגלה גילוי שכינתו פעם אחת באופן אדיר וחזק, הרי זה נותן כח לחיות כך גם בהמשך החיים].

אירע פעם אחת ואותו חסיד נתפס עם סחורה אסורה וסכנת עונש חמור ריחפה על ראשו. בצר לו הוא רץ לרבו הקדוש ותינה בפניו את גודל הסכנה בה הוא מצוי. אמר לו הרבי: "אמור להם שאלו הם מים פשוטים". אותו חסיד באמונתו התמימה עשה כן, ואמנם השומרים לא האמינו לו, אבל הם טעמו מעט ונוכחו לראות כי אכן מדובר במים, ושילחו את היהודי לחופשי באומרים: "יהודי מוזר, וכי חסרים מים בפולין?..." אחר הדברים האלו שב החסיד לרבי ואמר: "אכן ניצלתי מעונש מר, אבל פרנסתי מה תהא עליה?!"

שוב אמר הרבי: "שובו המים לאיתנם ויהיו יי"ש", וכמובן ככל היוצא מפיו ייעשה. וליהודי היה צרכי פסח לכל השנה בהרחבה גדולה. כן תהיה לנו ולכל ישראל אמן. מלבד הסגולה שבסיפור להמשיך שפע רב, הנה כמה הלכתא גבירתא איכא למישמע מיניה.

יש ונופל היהודי רח"ל למעשים שאינם ראויים, מדת הדין תפסה אותו 'על חס' ודורשת להשית עליו עונש כפי מעשיו. היהודי רץ לצדיק בחוסר אונים: 'מה עושים עכשיו?!' אומר לו הצדיק: 'תאמר להם שזה מים!' הכל זך צה ונקי!

למשמע הדברים רוצה הנפש להזדעק: 'וכי אני נקיה?!' הרי יודע אני היטב את גודל מעשיי הרעים, ובוודאי אצטרך לשלם עליהם במיטב הארץ, בעונשים קשים ומרים רח"ל.

אבל הנה נתן ה' יתברך כח ביד הצדיקים להפוך עבירות לזכויות, ולהפך ממדת הדין למדת רחמים, והם גילו לנו בקדשם כמה וכמה דרכים לתקן הכל עד קצה האחרון,

כגון מה שגילה הרבי ר' אלימלך זיע"א אשר אמירת כל ספר התהלים ג' פעמים ביום אחד, כמוה כתענית שבוע שלם שנחשבת כאלפי תעניות. כן גם אמר הבעש"ט זיע"א שהוא פעל שמקוה שחרית נחשב כתענית לתיקון פגם הידוע. וידועים דברי האר"י וכל קדושו עמו על סגולת קריאת שמע שעל המטה שהורגת אלפי ורבבות מזיקים. וכן הלאה מה שגילו לנו צדיקים דרכי אור מכבשונו של עולם לזכך ולטהר את הנפש עד תום.

היצר הרע מנסה כמובן להמעיט מערך הדברים, ומקשה תילי תילים של קושיות, איך יתכן הדבר, והרי אני יודע את האמת המרה, הרי הברחת יי"ש ולא מים, ואיך בדיבורו של הצדיק יהפוך היי"ש למים טהורים!?! כך גם היה ביציאת מצרים, כי הרוב המוחלט של כלל ישראל לא האמינו שאכן יכולים לצאת ממצרים. שהרי ידעו היטב כי הם משוקעים במ"ט שערי טומאה, ולא יכלו להבין כיצד בכוחם של פעולות פשוטות ולכאורה חסרי משמעות, כגון הזהירות מחמץ והשמירה על שמם לשונם ולבושם, להפוך הכל ולהוציאם מאפילה לאורה. 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה' (נועם אלימלך).

אבל משה רבנו עומד ואומר: אחי היקרים! הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי, והוא גם מוכן לשנות את כל הטבע כדי להצילו, להראות ולהוכיח את גודל אהבתו אליו! אלו שהאמינו בה' ובמשה עבדו, שהאמינו שגם לפני שתפעל פעולות גדולות ונשגבות, ה' כבר אתך, הם זכו ויצאו לחופשי, ואילו אותם יהודים שלא רצו להאמין, נשארו שם.

סיפור מעשה זה הריהו הכנה דרבה לקראת היו"ט הקדוש הממשמש ובא, לידע ולהאמין שגם אם נפלת וירדת, עדיין ה' יתברך איתך! ואפילו המעשים שאמורים להיות חמץ וקליפה, הנה על פי נס הם נשארו מצות וקדושה.

ויתירה מכך: לא די בזה שהצדיק מהפך את היי"ש למים ומעלה את המעשים הרעים אל הקדושה, אלא אף גם מחזיר ליהודי את אותם רווחים שביקש להרוויח על ידי מעשיו הבלתי חוקיים. כי הלא למה זה נכשל יהודי בחטא? אין זאת אלא מתוך רצון תשוקה לחוש חיות וסיפוק. הנה הצדיק מרומם אותו כל כך, עד שמושפע עליו אור הקדושה במדה מרובה והוא חש התרוממות וסיפוק בתוך עולם הקדושה. אין די בכך שהוא לא נענש על הברחת היי"ש, אלא אף המים חוזרים ונהפכים להיות יי"ש!

כן יזכנו ה' יתברך בזכות מעשה זה להגיע לאמונת צדיקים, ולהאמין לאשר הם דוברים אלינו כי בכל מצב שהוא הקב"ה אוהב אותנו וחפץ בנו. ועל ידי כך נזכה לבוא לתשובה שלימה ולצאת ממצרים בשלימות, ובקרוב ממש לגאולה השלימה אמן.

הרי שהסיפור הראשון מגלה כיצד אור האמונה וכל השפעות חג הפסח מגיעות גם ליהודי נמצא בדרגת אמונה הפחותה, עד שהוא נכשל בחטאים רח"ל. אבל גם הוא יכול בכח הצדיקים לקבל התעוררות מאור יציאת מצרים ולצאת ברכוש גדול.

מעשה ב' ❁

מעשה ביהודי פשוט שלא היה בידו להוצאות חג הפסח, ובהישמע פעמי המועד הקרבים ובאים, הגיעתו שמועה שהמלך איבד טבעת יקרה החשובה בעיניו מאוד, וכי כל מי שבידו לעזור במציאת האבידה היקרה, יתוגמל ביד רחבה כיד המלך.

דברה לו האשה יותר אין להתייאשה, גש נא אל המלך ואמור לו כי יש בידך קצה חוט למציאת הטבעת, כך הוא יעטרך בזהובים להוצאות הדרך והחיפושים, וכך יהיה בידנו סכום נכבד להוצאות החג.

סבר וקיבל, ויבוא עד חצר המלך הפנימית ויאמר אל המלך: "אדוני המלך, יש בידי מידע מהימין אודות טבעתך היקרה". שמח המלך לשמע הדברים ונתן לו סכום כסף גדול עבור ההוצאות. משם פנה היהודי השוקה ומילא את עגלתו בכל טוב ומיטב, ואף הזמין לסעודתו אושפיזין רבים לקיים מה שנאמר 'כל דכפין ייתי ויכול'. כל זאת מתוך אמונת אומן שה' יתברך כבר יעזור לו למצוא את הטבעת או להחזיר למלך את הכסף שקיבל.

לאותו מלך היה שר שונא ישראל מושבע, והוא אמר למלך: "חול זרה אותו יהודי בעיניך, את כספך לקח עבור הוצאות חג היהודים, ולאמיתו של דבר הוא אינו מתעסק כלל בחיפושים אחר הטבעת". לשמע הדברים החליט המלך לבדוק את הדברים בעצמו, ויצא אל עבר בית היהודי. בהגיעו סמוך ונראה לביתו, היכו באפו ניחוחות תבשילי החג, ולאוזניו הגיעו קולות השירה והשמחה, ואותו שר מרושע כבר שמח להוכיח למלך כי צדקו דבריו.

אכן כשהתקרבו עוד קצת לחלונות הבית, שמעו את היהודי ובני ביתו מזמרים בקול רם: "אילו הוציאנו ממצרים וכו' דיינו". ושוב חזרו ואמרו "דיינו דיינו" שוב ושוב. הבין המלך שכנראה כוונתם לומר שאותו שר אשר שמו היה 'דיינו', הוא ולא אחר הגנב. הוא לקחו לחקירה יסודית, עד שנשבר והודה כי ידו במעל. כמובן שהיהודי בא על שכרו משלם, והוא זכה לעשירות גדולה.

כן יזכנו ה' יתברך לשפע רב אמן.

הנה היהודי הזה נקט בפעולת השתדלות, אך יחד עם זאת גם הייתה לו אמונה חזקה בה' יתברך שהוא הזן ומפרנס לכל. ובאמת זהו ענין יציאת מצרים, להפסיק להיות עבדים לפרעה ולכל כוחות הטבע, ולהיות עבדים לה' יתברך לבדו, עד שגם עסקי הפרנסה יהיו קשורים ואדוקים עם ה' יתברך, בלי שייכות לתאוות הממון.

וזאת יש להדגיש כי כאשר מדובר על תאוות הממון פשיטא שאין מדובר על אהבת

מטבעות ושטרות הכסף, דאטו בשופטני עסקינן? אלא עניינה של תאוה זו היא, הישענות וסמיכה על דבר מה חוץ מה' יתברך, כגון על ממון. וענין זה יכול להיות גם במי שסומך על רופא פלוני ורפואה פלונית, או שסומך על עורך דין שיעזרנו לצאת בדימוס במשפט. וכן יכול לבוא ענין זה לידי ביטוי כאשר סומך על מאן דהו שיפעל עבורו להתקבל לכולל או למשרה כלשהי. גם הסומך על כישרונותיו, הרי הוא משוקע בקליפת מצרים ובתאוות הממון.

ובכח סיפור מעשה זה יעזרנו ה' יתברך שנזכה לקדושת חג הפסח ונצא ממצרים, ונסמוך מעתה ועד עולם רק על ה' יתברך לבדו. וגם אם ענשים איזו השתדלות, יהיה זה מתוך הישענות מוחלטת על ה' יתברך. כי זאת צריך לדעת שגם בארץ מצרים הוצרכו בני ישראל לעבוד עבודה גשמית כדי לברר את מציאות ה' בתוך העולם הגשמי. ורק שבט לוי נפטרו מכך היות וזכו לפעול הכל בלימוד התורה. לכן אף שיהודי אינו מחוייב לחפש עבודות ובירורים, אבל אם וכאשר ה' יתברך שולח לו פעולות שעליו לפעול, ידע ויבין שדווקא זו היא הדרך בה הוא מגלה את אור ה' בעולם. וכאשר תחזינה עינינו מישרים שבימים אלו של ערבי פסחים, מוכרחים כמעט כל היהודים לעסוק בפעולות גשמיות לקראת הו"ט הקדוש, אם בעבודות הנקיון או בקניות וכיו"ב. וכאשר היהודי עוסק בדברים אלו מתוך התבוננות פנימית, הרי הוא מגלה את אור ה' בתוך המעשים הגשמיים. כגון שיחשוב בעת הנקיון שעל ידי מעשיו כעת, מתנקה נשמתו מכל הקליפות. וכאשר עוסק בקניות ליו"ט, יתבונן שמאכלים ובגדים אלו הרי הם כלים לקבל בהם את קדושת היו"ט.

[כל אחד יכול לבחון את עצמו אם הוא אכן פעל את הפעולות מתוך הסתכלות נכונה. כאשר לאחר עבודה קשה בחומר ובסחבה פונה ללמוד הלכות פסח או להתפלל מנחה-מעריב, האם הוא מרגיש מותש נפשית, או שנפשו מזדעקת שיזכהו ה' יתברך לצאת ממצרים ומכל סוגי הכפירה שהיא מייצגת].

ויש לרמוז ענין זה בדברי היהודי שאמר למלך כי 'יש לו ידיעה מהטבעת'. טבעת הוא ענין ארוסין, והוא ענין האמונה כמו שנאמר 'וארשתיך לי באמונה'. היינו שיש לו איזה ידיעה קלושה מאמונה, וכביכול מבקש מה' יתברך שיתן לו על החשבון בעד ידיעה קטנה זו שיש לו שיוכל להשיג אמונה שלימה, וזאת בתנאי שימשיך לחפש ולתור אחר האמונה הנרמז בטבעת.

אבל אז מופיע השר הרשע, הוא היצר הרע, שטוען לפני המלך שהיהודי אינו דובר אמת, בפיו הוא טוען שהוא מאמין, אבל לבו רחוק ממך ומאמונתך. הוא רק חפץ לקחת ממך את ישועתו הגשמית והרוחנית כדי שיוכל לחיות בנחת, אבל הוא כלל אינו מחפש לחיות עם ה' יתברך!

אכן היהודי אינו שת לבו לכל זאת, והוא שמח עם ה' יתברך בפרט בחג הפסח בו הוא מודה לה' יתברך שהוציאנו מרשת הכפירה והביאו לחסות בצל כנפיו. וכן הוא מודה על כל חסדיו המרובים על כל צעד ושעל כנרמזו בפיוט 'דיינו' בו אנו מודים על כל פרט ופרט מטובות ה'.

ואז במעמד הקדוש הזה **תופסים מי הוא הגנב האמתי!** זהו היצר הרע, השר הרע בכבודו ובעצמו! הוא חפץ לגנוב את הטבעת, את הקשר הפנימי שבין יהודי לאביו שבשמים. אבל היהודי בעצמו הרי הוא קשור לה' יתברך בקשר בל ינתק ובאמונה שאינה ניתנת לערעור!

ואמנם בתחילה האמונה עדיין אינה בשלימות אצל היהודי והוא עושה מעט השתדלות, אבל לכל הפחות יש לו 'איזה ידיעה מהטבעת', ובתוך ההשתדלות הריהו שוזר אמונה ותפילה. ובאמת מי שיש לו אפילו מעט אמונה והוא מבקש, ה' יתברך נותן לו בעין יפה. כך מסופר על אחד הצדיקים שהרבה בזהירות ובכל מיני חומרות בפסח, והנה לאחר כל ההשתדלויות הללו, מצאו בתוך המרק גרגיר חיטה. וגילו לו משמים שציפור הפילה זאת דרך חור הארובה. וזה בא לו כיון שהרבה בהשתדלות ולא עסק מספיק בתפילה שינצל ממשוהו חמץ. כי בוודאי שרצון ה' שיעסקו בהשתדלות, אבל לעתים יכולים להגיע למצב שריבוי ההשתדלות מביא לשכוח מכך שהכל תלוי בסיעתא דשמיא והכל בידי שמים.

יעזרנו ה' יתברך שנזכה לזכור תמיד שהוא זה אשר מוציאנו ממצרים, ונזכה לשפע רב בכל העניינים.

מעשה ג'

כעת הגענו לסיפור השלישי אשר הוא לכאורה הסיפור המוכר ביותר מכל הסיפורים, המעשה של 'מושקה והקוף'. סיפור זה מסמל את המדרגה היותר מוכרת בענייני אמונה. מדריגה שאמנם מוכרת היטב, אבל מאידך גיסא היא דרגה שאינה שייכת לכל אחד. זוהי המדרגה עליה אמר הבעש"ט הק' 'והיה ה' מבטחו', תכלית המבטח ותכלית ההישענות לא שום שיור וללא אף משענת אחרת מבלעדי עוזו ועזרתו יתברך. תכלית השלימות במדרגת האמונה!

אכן זוהי מדריגה שלא כל אחד מסוגל אליה, וכבר אמרו חז"ל 'הרבה עשו כרבי שמעון ולא עלתה בידם'. אבל האיש אשר בחר בו ה', אחרי שבריר את עבודת ההשתדלות שלו, ומצא את ה' יתברך בתוך פעולות

ההשתדלות, והפנים היטב שלא השתדלותו עשתה לו את החיל הזה, וזאת על ידי שעמל כדבעי על המדרגה שהתבארה במעשה הקודם. הנה לאחר שמצא ה' יתברך את לבבו נאמן לפניו, יתכן ויעלה אותו למשך תקופה לעבודה בדרגה הגבוהה יותר. וכמו כן בני העלייה המופלגים זוכים להתנהג בדרך זו בקביעות. אך בעלמא זו אינה דרך לאדם מהשורה.

[סיפר הרה"ק בעל שומרי אמונים זיע"א כי שנה אחת החליט שכדי להגיע לליל הסדר במוחין מרוממים כדבעי וכראוי לפי גודל השגותיו הנשגבות, עליו להסתגר בימים שטרם התקדש חג בחדר לפנים מחדר, להתבודד במדעיו ולעסוק בהכנה דרבה לקראת האורות הגדולים העתידים לבוא, בלי שתהיה לו שום שייכות עם טרדות ערב החג העלולים לגזול את ישוב הדעת ואת מנוחת הנפש. לאחר אותו ליל סדר התבטא הרה"ק לאמור כי מעולם לא עבר עליו ליל סדר קשה כל כך, באשר לא הרגיש שום הארה וכל התעוררות כאשר באמנה אתו משכבר הימים. או אז נוכח לראות כי בדרך כלל רצון ה' הוא שיגיעו ליו"ט דווקא מתוך עמל וטרחה בדברים שנראים כמילי דעלמא. כמובן שאין לו שמץ של השגה בדרכי הצדיקים, אך תורה היא וללמוד אנו צריכים].

כידוע היה מנהג הפריצים בכל הדורות לכנות את כל היהודים בשם 'מושקה', ואף על גב דאיהו לא חזי, ענין גדול טמון בזה. כי אכן בכל יהודי ישנו ניצוץ של משה רבנו ע"ה. כי אמנם לגבי מדריגת הנבואה ומדריגת הענווה של משה רבנו, נאמר עליו 'ולא קם בישראל כמשה', אך מדריגות האמונה השפיע משה רבנו לכל יהודי באשר הוא, ואפילו היהודי הפשוט ביותר מסוגל למדריגות נוראות של אמונה שלא ניתן לשער ולתאר. כך שח בנו של הרה"ק בעל התניא דהלא משה רבנו ע"ה קרא את הפסוק 'שמע ישראל' וכיוון לכל אשר בשם ישראל יכונה, כי כל יהודי יכול לזכות להשגות גדולות באמונה.

היה זה באחד הכפרים, בו חקר מושקה פונדק מהפריץ, ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו ברווח ובשפע. יום אחד זימן הפריץ את מושקה לביתו, וכשחיוך גדול נסוך על פניו התעניין בשלומו ובשלום משפחתו. "ברוך ה' כולם בריאים" ענה מושקה. "ואיך הפרנסה?" הוסיף הפריץ לשאול. "ברוך הוא וברוך שמו" ענה מושקה, "ברוך ה' אנשים רבים פוקדים את הפונדק ופרנסתי מצויה בשפע".

לאחר כמה משפטים שכאלו נמחה לפתע החיוך משפתיו של הפריץ והוא שאל בזעם: "מה זה שכל שתי מילים אתה מזכיר את ה'? וכי אם אני לא הייתי לך את הפונדק היית מסתדר עם הקב"ה שלך? הרי אתה וכל משפחתך היית גוועים ברעב! מה לך אפוא משבח כל העת את אלוקיך?! נו, אמור אתה בעצמך, מי מפרנס אותך, אני או ה'?"

מושקה דנן לא נבהל ונשאר בשלו: "אני מודה לה' יברך שזימן לי פריץ טוב לב ונחמד שכמותך, כך יכול אני להתפרנס בריווח, ואני גם אסיר תודה לך על טוב לבך

הנהדר. אבל יחד עם זאת אני זוכר ויודע שאתה שליח של הקב"ה, ודרכך הוא מעביר את פרנסתי".

הפריץ הגאה לא היה מסוגל לשמוע דיבורי אמונה מעין אלו, והוא קרא בכעס רב: "ובכן, מהיום והלאה לא תהיה לך דריסת רגל בפונדק! הנה תיכף מגיע חג הפסח שלכם, או אז נחיה ונראה מי הוא המפרנס, אני או ה'!"

וילך מושקה לדרכו, כעת היה פנוי להתכונן ליו"ט במלוא הכח, לנקות ולקרצף כדת וכראוי...

[אגב אורחא, מעניין להכנס לנעליו ולמחשבותיו של מושקה באותו זמן, אמנם אין לנו רוח הקודש לדעת את אשר התחולל בלבו, אבל הדעת נותנת כי אם הוא זכה לעמוד בנסיון ולא להיכנע ולהחניף לאותו רשע, הרי שמן הסתם זכה לאמונה שלימה, והיה לבו מלא שמחה על מעשהו. אכן אצל אנשים כערכנו יכולים לבוא במקרים מעין אלו מחשבות של עצבות, וסברות מצד היצר שאולי זהו עונש מהקב"ה על מעשיו הרעים וכל כיו"ב. אבל יש לדעת כי תפקיד האדם בשעה כזו, לדחות מחשבות מעין אלו ולסלקם מעליו בשתי ידי ולשמוח בה'. רק לאחר זמן, אחרי שלבו חזק ואיתן באמונה איתנה, יכול להתיישב ולערוך חשבון נפשו על מה עשה לו ה' ככה. כי אם יגש תיכף לחשוב מחשבות ולחשב חשבונות, יביאנו הדבר רק לידי ריחוק ונפילה. גם אם בהשקפה ראשונה לא יבחין בכך, אך בטווח הארוך יגרום לו הדבר לנפילה].

ברשותו של אותו פריץ היה קוף עמו הרבה להשתעשע ואהבו כנפשו... יום אחד התיישב הפריץ לספור את מטבעות הזהב שברשותו, והייתה הדרך לנקוש בהם על השיניים כדי לבדוק אם הם אכן מזהב טהור. על ידו ישב הקוף וכדרכו חיקה את מעשי בעליו, אלא שהוא 'החמיר' יותר בבדיקה, ובלע את המטבעות אחת אחרי השניה... עד שלבסוף נפח את נפשו.

[ידוע שהקופים מקורם מדור הפלגה כאשר רצו להקים מגדל וראשו בשמים. וכבר עמדו המפרשים להבין את ענין אותו המגדל, מה שנראה דבר מופרך ומשולל כל הגיון. ויש שכתבו שעניינו היה התנתקות מהיות תחת שליטת ה' יתברך, כי הם רצו להיות ברשות עצמם ולהישען רק על חכמתם ויכולתם כמו שהתבאר לעיל ענין תאוות הממון, שהאדם סובר שיש לו עמידה וקיום בעולם בכוחות עצמו. נמצא שאדם זה אינו רגוע מכך שהוא ביד ה' אלא חפץ להוסיף כביכול עוד כוחות שיגנו עליו וידאגו לצרכיו. והעונש שלהם היה שהם הפכו לקופים.

ובזה המעשה מרומז ענין זה, שאדם שנוהג כאותם קופים מדור הפלגה וסומך לגמרי על ממונו ועשרו, סופו יהיה שימות מרוב אכילת כסף... כידוע מאותו גביר שנפטר בתוך הכספת שלו. וכמו כן רוב בני האדם הלהוטים אחר ממון, מאבדים את רוב ימיהם על תאוה זו. ואמנם רצון ה' שהאדם ידאג לפרנסתו, אך לא שיהיה כל מבטחו על מעשיו שעושה ופועל. ואם יקרה שהקב"ה יקח מהאדם את פרנסתו, עליו להבין שאין זאת אלא אות ומופץ כי עכישו הקב"ה מצפה ממנו למדרגה גבוהה יותר של אמונה].

הפריץ לא ידע מה גרם למות אהובו, והוא החליט לנצל את ההזדמנות ולהמשיך

להתעלל במושקה שלו. הוא קרא למשרתו וציווה עליו להשליך את הפגר המת אל תוך ביתו של מושקה.

ויהיה באישון ליל, לפתע התעוררו בני משפחת מושקה לקול חבטה מבעיתה. נשמתם כמעט שלא נעתקה בראותם את הפגר מושלך למרגלות החלון המנופץ מהם מתוך הבנה שלוודאי מדובר שוב בעלילת דם מהסוג המקובל באותם ימים. אך לאחר התבוננות קלה ראו שלא מדובר בילד נוצרי אלא בקוף.

[שורש המחלוקת בין ישראל לאומות העולם הוא ענין זה ד'לא כי בנך המת ובני החי'. כדאיתא לשון נורא בליקוטי מוהר"ן אשר מי שידע מנשמות ישראל, מבין כי לא שייך בהם כלל ענין חטא ועוון בשום אופן! אבל השטן ואומות העולם מונין את ישראל ומנסים לגרום לנו לסבור כי אנחנו אשמים בכל הרע שבעולם. וזהו ענין יציאת מצרים, להבין שאנחנו בניו אהוביו של ה' יתברך ואין לנו שום שייכות עם חטא כל ועיקר!]

כאשר חפצו לפנות את הפגר ממקומו, הבחינו והנה מגופו צצים מטבעות זהב, וליהודים הייתה אורה ושמחה ופנו לקנות את כל צרכי החג בהרחבה גדולה.

אתא ובא ליל הסדר והפריץ החליט לסור למעונו של מושקה לראות כיצד הוא מסתדר עם הבורא שלו. משהתקרב וראה את אור היקרות הבוקע מהבית, יחד עם ריחות התבשילים וקולות הזמר, הבין כי אכן מושקה צדק. הוא דפק בדלת ואמר למושקה: אכן הראיתי לדעת כי צדקת ממני! הבורא אכן דאג לך! מעתה רשאי את לחזור לפונדק והריני מודה כי כל דבריך אמת וצדק!

נוכחנו לראות יהודי שזכה לבהירות נפלאה באמונה, וכנגד כל דרכי הטבע סיבב הקב"ה שדווקא הפריץ גופא, הוא היה הצינור להביא שפע טוב וברכה ליהודי. כך גם היה במצרים, שדווקא על ידי ודרך עקשנותו של פרעה, זכו בני ישראל לבהירות האמונה ולידיעה כי העולם כולו עם כל דרכי הטבע כפופים אך ורק לבורא ברוך הוא.

כה יתן ה' שנזכה לקבל את קדושת הימים ואת האמונה הנשפעת בימים קדושים אלו, יחד עם השפעות בני חיי ומזוני עם כל הפירושים, לנו ולכל ישראל אמן.

הנה בעומק הדברים יכולים לבאר ג' מעשיות אלו על פי ענין קטנות וגדלות ראשון שני ושלישי, כפי שרואים את הקשר בין כל המדרגות. אכן עניינו של גליון זה הוא לקרב נפשנו לגאולתה על פי פשטות הדברים, כפי שאמר משיח צדקנו למרן הבעל שם טוב זיע"א 'כשיפוצו מעיינותיך חוצה ויהיו מייחדים יחודים כמותך'. ויש לדייק בדבריו 'כמותך' דייקא, ולא קאי על היחודים שלימד רבנו האר"י ז"ל אשר הם אינם שווים לכל נפש. לעומת זאת היחוד שגילה הבעש"ט, היחוד שבין יהודי לאביו שבשמים בכל מעשה ופעולה, זהו דבר שייך לכל יהודי, וזה מה שיקרב את ביאת משיחנו במהרה בימינו אמן.